

Експертний висновок
Міністерства фінансів України до законопроекту
згідно зі статтею 27 Бюджетного кодексу України

1. Назва законопроекту

Проект Закону України «Про внесення змін до статей 118 та 121 Кодексу цивільного захисту щодо підвищення розмірів грошової допомоги особам рядового чи начальницького складу служби цивільного захисту» (реєстраційний № 4034 від 02.09.2020), внесений народними депутатами України Тимошенко Ю. В., Євтушком С. М., Цимбалюком М. М.

2. Завдання законопроекту

Законопроектом передбачено внести зміни до статей 118 та 121 Кодексу цивільного захисту (далі – Кодекс), якими пропонується запровадження обрахунку розмірів одноразової грошової допомоги у разі загибелі (смерті) особи рядового чи начальницького складу служби цивільного захисту та допомоги на поховання, виходячи із розміру **фактичного** прожиткового мінімуму для працездатних осіб.

Зокрема, передбачено встановити:

- мінімальний розмір одноразової грошової допомоги у разі загибелі (смерті) особи рядового чи начальницького складу служби цивільного захисту на **рівні стократного фактичного** розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб на час виплати допомоги у всіх випадках загибелі (смерті) особи (стаття 118 Кодексу) *(у діючій редакції – застосовується стократний розмір прожиткового мінімуму, встановлений законом для працездатних осіб на час виплати допомоги);*

- допомогу на поховання і компенсацію матеріальних витрат на ритуальні послуги та спорудження надгробка сім'ям загиблих/померлих осіб у **розмірі 20 фактичних** прожиткових мінімумів для працездатних осіб на день загибелі (смерті) особи **під час проходження служби** (стаття 121 Кодексу) *(у діючій редакції – під час виконання службових обов'язків осіб у розмірі, встановленому Кабінетом Міністрів України).*

Прикінцевими положеннями законопроекту передбачено набрання чинності Законом з 1 січня 2021 року.

При цьому, пунктом 2 Прикінцевих положень законопроекту зобов'язано Кабінет Міністрів України затвердити план заходів щодо недопущення укриття податків і зборів у тіньовому секторі економіки та в офшорних зонах та за рахунок додаткових надходжень до державного бюджету забезпечити підвищення розмірів допомоги.

Зазначений законопроект не може бути підтриманий з таких причин:

1. Реалізація законопроекту потребуватиме додаткових видатків з державного бюджету на 2021 рік та наступні роки для виплати одноразової грошової допомоги у разі загибелі (смерті) особи рядового чи начальницького складу служби цивільного захисту та на допомогу на поховання у зв'язку із розширенням підстав виплат та збільшенням її розміру.

Зокрема, прожитковий мінімум для працездатних осіб, затверджений Законом України «Про Державний бюджет України на 2020 рік» на 1 січня 2020 року, становить 2 102 гривень.

Фактичний розмір прожиткового мінімуму для працездатних осіб за липень 2020 року становить 5 054 гривень.



Застосування фактичного розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб призведе до збільшення виплат у 2021 році при визначенні мінімального розміру одноразової грошової допомоги у разі загибелі (смерті) особи в 2,4 разу (з 210200 грн до 505400 грн) та допомоги на поховання – у 9,8 разу (з 10510 грн до 101080 грн (з 5 прожиткових мінімумів, встановлених для працездатних осіб, до **20 фактичних прожиткових мінімумів** з розрахунку на липень 2020 року).

При цьому обсяг додаткових витрат на реалізацію законопроекту суб'єктом права законодавчої ініціативи не обраховано.

У пояснювальній записці до законопроекту лише зазначено, що додаткові видатки у 2021 році можуть бути профінансовані за рахунок недопущення укриття податків і зборів у тіньовому секторі економіки та в офшорних зонах, що дасть можливість збільшити надходження до зведеного бюджету та фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування у 2021 році на суму понад 500,0 млрд гривень.

2. Водночас слід зазначити, що **встановлення у Кодексі конкретного розміру допомоги на поховання не узгоджується з чинним законодавством**, а саме:

2.1. Законами України «Про поховання та похоронну справу», «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» та «Про Кабінет Міністрів України» визначення розміру допомоги сім'ям померлих/загиблих під час проходження служби (виконання службових обов'язків) військовослужбовців, поліцейських, осіб начальницького і рядового складу, а також забезпечення проведення державної соціальної політики віднесено до повноважень Кабінету Міністрів України.

2.2. На цей час **розмір зазначеної допомоги встановлено Урядом на рівні 5 прожиткових мінімумів для працездатних осіб на день загибелі/смерті** (постанови від 22.05.2000 № 829 та від 21.08.2013 № 618) і є **однаковим** для вищезгаданих категорій осіб незалежно від їх відомчої підпорядкованості.

2.3. Відповідно до Закону України «Про державні соціальні стандарти та державні гарантії» базовим державним соціальним стандартом, на основі якого визначаються розміри основних державних соціальних гарантій, є прожитковий мінімум, який щорічно затверджується Верховною Радою України в законі про Державний бюджет України на відповідний рік.

Фактичний розмір прожиткового мінімуму відповідно до Закону України «Про прожитковий мінімум» розраховується щомісячно Міністерством соціальної політики України для спостереження за динамікою рівня життя в Україні та **не застосовується для визначення розмірів державних соціальних гарантій**.

Встановлення мінімального розміру одноразової грошової допомоги у разі загибелі (смерті) особи рядового чи начальницького складу служби цивільного захисту та на поховання у залежності від розміру фактичного прожиткового мінімуму суперечить нормам чинного законодавства.

3. Разом з тим, питання щодо посилення соціального захисту осіб рядового та начальницького складу служби цивільного захисту можливо вирішити шляхом встановлення таких виплат у розмірах та за умовами, передбаченими аналогічним категоріям осіб.

Так, МВС розроблено законопроект, яким передбачено внести зміни до статті 118 Кодексу, якими передбачено установити розміри та умови виплати одноразової грошової допомоги при загибелі/смерті, інвалідності особи рядового чи начальницького складу служби цивільного захисту на рівні аналогічних виплат для військовослужбовців, поліцейських.

Зокрема, у разі загибелі/смерті особи під час виконання службових обов'язків розмір виплати становитиме 750-кратний прожитковий мінімум для працездатних осіб на 1 січня календарного року (1576,5 тис. грн у 2020 році).

3. Оцінка впливу на показники бюджетів

Реалізація законопроекту матиме вплив на видаткову частину державного бюджету, обсяг якого розробником законопроекту не визначено.

4. Вартісна величина впливу на показники бюджетів

Реалізація законопроекту потребуватиме додаткових видатків з державного бюджету для ДСНС у зв'язку із підвищенням мінімального розміру одноразової грошової допомоги у разі загибелі (смерті) особи рядового чи начальницького складу служби цивільного захисту та допомоги на поховання.

Разом з тим, розробником законопроекту у порушення вимог частини першої статті 27 Бюджетного кодексу України до проекту акта не подано фінансово-економічного обґрунтування (включаючи відповідні розрахунки) та пропозицій щодо реальних джерел покриття видатків державного бюджету.

За розрахунками Міністерства фінансів, мінімальний розмір одноразової грошової допомоги у 2021 році (виходячи із фактичного розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб за липень 2020 року) у разі загибелі (смерті) особи рядового чи начальницького складу служби цивільного захисту році у розрахунку на одну особу збільшиться у 2,4 разу (з 210200 грн до 505400 грн) та виплата допомоги на поховання – у 9,6 разу (з 10510 до 101080 гривень).

Слід зазначити, що ДСНС у бюджетному запиті на 2021 рік заявлено додаткову потребу в коштах на виплату одноразової грошової допомоги у разі загибелі (смерті) особи рядового чи начальницького складу служби цивільного захисту за діючими нормами у сумі 61,9 млн гривень.

5. Пропозиції щодо можливостей фінансового забезпечення у відповідному бюджетному періоді законопроекту у разі його прийняття

Реалізація положень законопроекту не впливатиме на виконання закону про Державний бюджет України на 2020 рік і не потребує внесення змін до нього.

6. Пропозиції щодо відповідності законам, що регулюють бюджетні відносини

Положення законопроекту не узгоджуються зі статтею 27 Бюджетного кодексу України у частині надання суб'єктом права законодавчої ініціативи до законопроекту фінансово-економічних обґрунтувань та набрання ним чинності не раніше початку бюджетного періоду, що настає за плановим, та Законом України «Про державні соціальні стандарти та державні гарантії».

7. Пропозиції щодо розгляду законопроекту

Проект Закону України у запропонованій редакції Міністерством фінансів не підтримується.

Разом з тим, питання щодо покращення соціального захисту осіб рядового та начальницького складу служби цивільного захисту може бути вирішено шляхом підвищення розмірів одноразової грошової допомоги до розмірів аналогічних виплат, визначених для військовослужбовців та поліцейських.

Перший заступник Міністра

Денис УЛЮТІН